

ЯК УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ СТОЯЛИ ЗА ПЕТЛЮРОЮ.

Дуже багато писало ся у всій чорносотенській пресі про те, як то українські селяни стояли за Петлюрою, як вони його вносили "випали" та кричали йому "слава".

Один за другим "визначні українські письменники" доказували, а інші з них ще і тепер доказують на шпальтах своїх газет, як по українських селах селяни просили Петлюру, щоб він проголосив себе українським царем, а тоді за ним "стане вся Україна".

Та з часом, коли Петлюрова каса, яку він награвив з тих самих українських селян, випорожнилася, а Пилсудський також скоротив "квоту", декотрі з "визначних письменників" заговорили іншою мовою про "прихильність" українських селян до Петлюри і до петлюрівщини взагалі.

К. Лаврінович, учасник останнього наступу петлюрівців на Україну в союзі з польською шляхтою, описує в віденській "Воли" з 20. серпня, в статі п. н. "Боротьба за право", утучу петлюрівців з Україною.

К. Лаврінович, як він сам каже, був в петлюрівським "війську" людиною, "який було доручено піклувати ся справою національного освідомлення військової маси..." Він описує утучу петлюрівців з України через Волинь за Збруч. Ми наведемо тут уривки з його статі, які характеризують відношення селян до петлюрівців. Про те, як утікаючи з України петлюрівці зустріли Волинців, Лаврінович пише:

"Коли на небі зайняли ся перші зорі, ми рушили (з Скорогостя) далі. З вікон вагона було видно темні постаті волинських поліцуйків, як вони, дузаючи насіне, байдужо дивили ся, як швидко крутять ся під нашими вагонами колеса..."

Потяги, як червона оселень, плазували серед зелених пія і лісів. Золотоверхий Київ залишив ся десь далеко і може їстнував для нас лише в наших споминах.

З нескритими ухмілками говорили до нас наші-ж таки селяни:

— Ну й союзників знайшов собі наш Петрулю!...
— Чому-ж він тільки наш, а і не ваш? — допитував ся дехто з нас.

— Нам не треба... Ми собі другого Петрулю виберемо..."

Ось приїжджають петлюрівці до Сарнів:
"В Сарнах, на пероні залізничного двірця тихо й мирно, хоч люду надзвичайно багато... Школи закриті, книжок ніде ніяких, про газету ніхто і не думає нічого... про большевиків говорять боїться, а чорносотенство ще прочитає..."

Так виглядала українська "національна культура" під проводом Петлюри з благословення союзника Пилсудського. Нарешті Старокопчантинів, тодішній петлюрівський "центр", про який Лаврінович пише слідує:

"Після довгих митарств при військових частинах "революційного часу", мені вперше прийшло ся ступити ся з т. зв. "регулярною частиною" армії У. Н. Р., якою була 4 запасова бригада, де все було збудовано на пошановані рагні та бюрократичній канцелярській формалістичці. Серед старшин цієї бригади стіпував чимало знайомих і давних товаришів, з якими боролися Київ у січні 1918 року підчас першої навали (!) червоних."

Зараз вони намагають ся щось робити і хочуть робити, але на перешкоді стає не тільки їх утома, але й туполобість всякого рода полковників, які ще не так давно були денікинцями, а зараз займають відповідальні місця на українській службі і своїми вчинками тільки шкодили нам..."

В Старокопчантиніві довідав ся про "комунізм" галицького артиста-майяра Стружманчука, якого вбили свої-ж таки співкиві. — Вічна йому пам'ять! — Я знав покійного, як талановитого майстра пензля і як людину глибоко чесну, яка ніколи не йшла за чужим поводом, а завжди була сама собою... Знищити цінності ми можемо, але створити..."

Дальше Лаврінович описує жите в Старокопчантиніві, сім тодішнім петлюрівським центрі, де:

"Досить оригінально виглядали вузенькі та брудненькі вулиці, які рясно були прибрані в польські та українські національні кольори".

І під панованем тих кольорів в Старокопчантиніві, "сі мертвим нема спокою, не то живим", як сказали автори міцеві Жиди.

Описуючи "присутність твердої влади" союзників — Петлюри і Пилсудського — в Старокопчантиніві, Лаврінович каже:

"Досить буде зазирнути на міцевий римо-католицький цвинтар, щоби побачити, до якого надмірного зазначення дійшли тутешні люди. На цвинтарі знаходиться до сорока родинних гробниць Старокопчантинівської шляхти, які зараз майже знищено. Старовинні пагати й обеліски розбито, зелені двері до гробниць поторощено, труни поламано, а самих небіжчиків викинуто "на свіже повітря".

Кістяки й напів зіпталі трупи скидано на кучі, пороскидано по кутках гробниць і навіть пороскидано в огидливо-ціничних позах. Думаючи, що тільки крайній злочинна рука здатна на таке блюзнірство, автор сих рядків звернув ся до цвинтарного сторожа з таким запитанем:

— Скажіть будь ласка, хто се так погромив могилу?
— Хто хотів! — байдуже відповів той.
— Хто-ж саме? Чи не большевики часом?
— Ні!... Се свої люди!...
— Гарні у вас люди!...
— Гм... пошукайте собі кращих..."

Сей сторож, суворо позираючи з під лоба, старанно розбивав на паливо ще новісінькі дерев'яні штахетки... Лице його було жмурило і сердито, що говорило про те, що й він сам не без гріха..."

Від цих-же самих Жидів довідав ся, що гробниць понищено самими польськими жовнірами, які шукали в магнатських трунах золота та дорогоцінних каменів. Жиди-ж мене завели на православний цвинтар і показали українські братні могилы, які зостали ся тут, яко пам'ятка осінньої трагедії 1919 р"

Могилы Українців, каже Лаврінович, "глибоко позападали в землю і увяляють собою смердячі ями..."

"Всі ці могилы виявляють ся сумними пам'ятниками того безголовя (петлюрівського), що почало ся ще в 1919 році в Старокопчантиніві та Лубарі, а тягнеть ся ще й досі в Тарнові та Ланцуті..."

Про утучу петлюрівців з Старокопчантинів Лаврінович пише:

"В той час, як я оглядав Старокопчантинівські цвинтарі та цікавив ся стрілецькими могилами, події розвивали ся далі. 24-го червня большевики перейшли Случ коло Лубаря й направили ся в напрямі Шепетівки, маючи намір обійти Старокопчантинів з тлу. В районі Проскурова те-ж діялось щось незрозуміле. Від уряду не було ніяких чуток — де він і що робить?"

Вечером 26-го червня Старокопчантинів з переляканими очима висуув ся за рогатки дивити ся, як "евакують ся"..."

Сонце вже заходило, як вирушили і ми. Все не потягом, а "форшпаном". З осатанілими лицами бігали козаки по селах і виганяли селян з підводами. Ті, боїзко озирнувшись на всі боки, поспішаючись, запрягали в позамані вози свої сучоробрі коненята і їхали туди, куди їм наказували... їхали і сім'ї не знали — куди, чого і за чим?"

Пригадую, на третій верстві від Старокопчантинів, серед порожнечі на бійній дорозі лежав скривавлений труп молодого селянина. Сорочка була висмикана із штанів і піднята аж до грудий, а під грудьми чорніло три багнетних рани.

Стовпились наші козаки. Гудуть між собою, розмовляють: — І хто-ж се його так?... — питають ся друг друга.

— Союзники ваші!... — кидаяє з притиском якийсь старий селянин, що іде "форшпаном".

Ніхто ні слова. Мовчки проходять коло трупа і йдуть далі, а в кожного на серці біль і в кожного своя дума — "Що-ж далі?"

Відпочити зупинили ся аж у Купелі, що недалеко Чорного Острова. Нас тут ніхто не сподівав ся, а тому й здивовання було чимале:

— А ми думали, що Українці ніколи не підуть з Ляхами!... — казали селяни.

На другий день були написані і розліплені "відоповіді до населення", які починали ся трафаретним "Брати селяни!" і кінчали ся "Хай живе!"

Читали і стискали пальцями:
— Кому-ж вірити?... То-ж вчера останню пашню забрали, а сьогодні землю і волю обіцяють!...

Досіпали черешні. Козаки, покидавши рушниці і забувшись навіть за "форшпаном", обідали ся до схочу і на розкази старшин тільки голосно гикали.

На третій день почало ся те, що було завжди. Козаки ходили по-жидівськи хатах і стягали "дань", хто скільки де міг стягти. Міцевий піп, бувши член "Союза Русского Народа", виконанець Житомирської "пастирської школи", сам погромички, занедкоено говорив до мене:

— Слухайте, пане добродію! Не вже ви думаєте, що з таким військом можна буде щось зробити?...

Що я міг йому на се відповісти. Як людина, який доручено піклувати ся справою національного освідомлення військової маси, я терпів за всіх. Завдання Генерального Штабу, що до цього, були досить широкі, але васобів ніяких — ні моральних, ні матеріяльних.

Починаючи від командуючого 4-ською бригадою генерала Білінського і до останнього козака, все се було своєкорисне, страхоудливие, що на все мало свої певні матеріялістичні погляди і розрахунки... Як виняток, був один лише полковник Мазюкевич, людина вже літня, старий Українець і демократ, яким я знав його ще в старій московській армії, де він завжди отверто заявляв себе і зовсім не ховав ся зі своїми переконаннями. Енергією сеї людини тримала ся і існувала 4-ська бригада, до якої так дивно і так випадково попав і я, дякуючи тільки своїм зустрічі з гуртком старих знайомих і товаришів.

Сей гурток товаришів був цілком безсилий, щось подіяти з тією розпустою, що розвивала ся в рядах бригади, як був безсилий і я.

"Як по писаному" — сказали мої товариші тоді, як генерал Білінський, почувши, що большевики вже заняли Чорний Острів і йдуть на Купель, негайно "тяжко захорів", забрав зі скарбниці половину грошей, передав командоване полковникови Мазюкевичу, а сам у автомобіль і, захопивши зі собою своїх "адютантів", поспішив ся виїхати в "командирівку" до Варшави.

Було це на п'ятий день нашого пробування в Купелі, в той саме день, як большевики зробили "кріваву баню" в Проскуріві і розбили дві запасових бригади в Чорному Острові. Отже, черга була за нами, а наказів виршувати не було ніяких.

Рушили самі... Навколо нас, як у жлукті, кипіло... Згадавали ся недавні дні Київської катастрофи... І, от, одної ясно-зоряної ночі ми прибули ся до неминучого Збруча..."

У Волочиску було повнігнє військо і обозів, але ладу не було ніякого. Все дивило ся за Збруч і вдало ся туди, наче там був захист від того, що сунуло ся зі сходу.

— Як пан гадає, чи большевики підуть і за Збруч? — питали ся волочиські мешканці, дивлячись на панічну втечу польських "езереговівців".

Ніхто нічого не відповідав їм, бо ніхто нічого не знав і ні про що не думав.

Наші Старокопчантинівські селяни відмовили ся далі їхати.

— Чого ви, дурні, боїте ся?... То-ж свої люди!... — умовляли їх наші козаки.

— Що там дурака валять!... Гоните їх в затылок!... — кричали "команданти". (Гарні "Українці". — Ред. "У.Р.В.")

— Хоч убитая, а за границю не поїдемо! — казали селяни, распачиво розводячи руками. — То-ж від самого Старокопчантинів веземо і веземо..."

А за Збручем чорна хмара сіне небо криє. Ніколи балакати. Заклацали карабини, заторохтіли кулемети і гайда... Не йшли, а бігли... Тарнопіль, Теробовля, Бучач, Галич, Львів і Станіславів затремтіли в незрозумілій тривозі. Скрізь і всюди все бігло, а були й такі, що сиділи тихо, і читали "Вперед", навіть радійки..."

Галицькі селяни будучи стероризовані всякими "повинностями" і заг'гтовани(?) своїми інтелігентними (!) провідниками, рішучо противили ся наддніпрянським "гостям". Уряд У. Н. Р., бажачи хоч трохи привернути до себе симпатії галицького українського населення, оголосив у Чорткові відозву з закликом допомогти в боротьбі з московськими наїздниками і розіслав її по всіх селах Східної Галичини, але, на жаль, наші-ж "начальники", "команданти" та "інтенданти" своєю роботою ще далі відштовхували від себе Галичан. І сталося так, що коли ми в серпні місяці перейшли за Дністер і встановили нову лінійну фронт, то проти нас стали стрункими рядами не московські наїздники, а сі самі галицькі селяни..."

На позиції Ніжинів бороли ся з нами переважно самі селяни, яких легко можна було відрізати від червоноармійців по їх довгих, білих, аж по низше колін випущених "льолах" — як сім'яни за наші козаки.

З сього часу почала глибошати прірва між нами і Галичанами, — яка пізніше, коли в Станіславіві, Галичі, Бучачі і інших місцях відбули ся масові арешти та погроми, ся прірва стала бездонною, в якій ще й досі знаходять — собі притулок всі чорносотенці, інтриганти і провокатори з обох сторін!"

Так пишуть нині петлюрівці самі про себе. Дальші коментарі до сего непотрібні.

Товаришу Робітнику! Не забувай, що твоя одинока газета в Канаді — "Українські Робітничі Вісті" — видаєть ся лише за твої гроші і інших таких самих, як ти. Пам'ятай, що твоя газета від нікого не надієть ся помічі, лише від тебе. Тому присилай передплата і що можеш на пресовий фонд, а сам сповни свій найголовніший обовязок!

ГАЛИЦЬКІ ТАБОРИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В "Нашій Правді" читаємо:

Здавало ся, що з хвилею віддобрня старшинської платні в таборах галицьких інтернованих воєнків на Чехословащині і перебрания адміністрації в чеські руки начеть ся краще жити. Чехи під натиском польської дипломатії і розмов про входжене до "Малої Антанти" відобрали старшинам платню і сям галицьким таборам нададо характер інтернованих чужих воєнків на основі міжнародного права. Але становище стрільців не змінило ся на краще. Він відданий цілком примхам усяких панків авантюристів, які собі на "шкуру" галицького стрільця хотять кар'єру зробити. Чеська реакційна військова влада залишила жите в таборах в руках тих же самих генералів та полковників, про яких злочини вже не раз ми писали і яких сатрапських поведженє супроти місцевого німецького та чеського населення примусило чеських послів інтерпелювати в парламенті. Ціла справа викликала страшенне обуренє з боку чеського робітництва, а влада, хочия не хотичи, мусіла вмішати ся до справок улюблених віденського правителства Петрушевича.

"Та пан з паном знаєть ся", як каже наша говірка. Пан Петрушевич і його військовий міністер пан Селезінка побували в пана Бенеша і дивись — справа залагоджена. Петрушевичівські очирники гуляють і далі. З таборів повиганяли вже давно всіх поступовіших старшин та стрільців; залишились тільки вірнопіддані "Високостойному пану Диктаторові" (офіційний титул дяді Петрушевича). Ану, вгадайте, хто се?

А осе стала ся така пригода. З. серпня с. р. відбулась у таборі українських інтернованих воєнків в Йозефові нагінка на комуністів. Арештовано хоружого Яблоńskiego і вступна Дереша Пилпана, стрільця Слукчу і Яцуска. Арештованих скую в кайдани і передано чеській жандармерії, яка зразу держала їх у тюрмі в місті Яроміжу, а 11 с. м. відставлено їх до повітового міста Кральовий Градець. Вольф сказав, що їх арештовано за "большевицьку організацію", що, мовля, арештовані намовляли стрільців їхати на Радянську Україну.

Спеціальною опікою також тїнать ся і колишні українські свої стрільці, які роблять спроби відновлення старих стрілецьких традицій, гуртують ся в окремі громади і провадять освідному культурну працю між стрільцями. У. С. С. лежать солено в оці диктатури, бо У. С. С. за кордоном, які з початком весни с. р. відбули свій конгрес, який займав ся за Радянською Україною, творять велику небезпечу для злочинної політики Петрушевича. Петрушевич розуміє, що У. С. С. симпатизують Радянській Україні і в найосвідомленішій військовим елементом, і що при нагоді се буде воєник, який покладе край киригід галицьких панків. У громаду У. С. С. пан Вольф переправив ревізію листованя (переписки) та протоколів, кажучи, що се тільки "для орієнтації" команди, яка хоче знати, що дієть ся в таборі. Се сказано "офіційно". Також заявив, що "Відень" наказав розязати У. С. С., які "не повинні чіпати політики, бо політикою має займатися віденський уряд, а стрільці мають тільки слухати".

Почту переглядають; ніяких газет не допускають. Тюрми повно набито стрільцями. Але се все нідочого. Стрільці шораз то більше розуміють, де кривда а де правда, і кумуністична думка ширить ся по таборах.

Коли прийде хвиля, то галицьке стрілецьтво стане червоною лавою в оборону Радянської Галичини.

Бувши американський посол в Пекіні Крейн, зістав назначений представником Злуч. Держав в Москві.

ПІД РУМУНСЬКИМ ЯРМОМ НА БУКОВИНІ.

(З листа до редакції "Вперед")

Жите під владою румунських бояр стає з кожним днем більш невносиме. Про те, що в нас дієть ся, мало хто що знає на широкому світі, бо румунська влада дуже ладиво береже своїх кордонів і навіть лист не може передістати ся. Нема динни, щоби якась родина не опускала границь Румунії. Тікають передовсім Німці, так невносимі стали відносини.

Коли появиля ся газета "Громада", зараз проти неї пішла кампанія. Денунціювали чужі і свої. Скінчило ся тим, що "Громаду" закрили, а її редактор опинив ся в тюрмі. Сидить він вже третій місяць. Одинокий закид, який мають проти нього, се один примірник "Маніфесту III. Інтернаціоналу", який найшли в нього підчас ревізії.

Селянина Василя Майданюка держать таксамо кілька місяців в тюрмі за те, що найшли в нього кілька брошур, виданих в Америці. При слідстві визнали його ланцохами і так билиця, що він двічі вмівав і примушено його в сей спосіб до підписання вже готового, по румунськи складеного протоколу, що нібито ті брошури він одержав в редакції "Громади".

В тюрмі українські товариші терплять страшенні муки. Тов. Савчук в тюрмі дістав епілетичний атак, але хорого і голого кинули його в камеру без світла і воздуха, де він збожеволів. Другий товариш повісив ся.

Тюрми всі переповнені. Місцями люди сидять без світла і самі не знають за що. Вистарчить, щоби при ревізії найшли якусь книжку або газету, видану в Америці, а вже "сігуранца" (румунська охорона) має причину до секатур. Скрізь бачать большевизм.

ВШЕХПОЛЬСЬКІ БАНДИ В ГАЛИЧИНІ ГУЛЯЮТЬ.

Шоломия, пов. Бібрка.

Здичіла банда вшехпольсків з Старого Бела, уряджує раз пораз напади на українські доокочичні села і з ножами в руках нападає на спокійне населенє. Дня 28. серпня, п'яна банда впадо на село Шоломні, де якраз відбувало ся весіле. З диким криком кинули ся на кого попало: і так 16 літньому хлопцеві Петрові Бутрині ножами заклали в плечі і в череві бран. Коли жертва впадо безпритомна на землю, тоді різунки кинули ся на парубка Івана Болкота і завалили його на землю почали його бити з криком: "Prób Rusina!" Коли нещасна жертва від ран stratila притомність, тоді банда почала виходити з села. Вишпощивши на поля, почали обстрілювати село з криків.

Так гуляє вшехпольська шайка в Старому селі під боком жандармерії, яка на сі вибрики дивить ся байдуже. Зате добре сидить кожний крок Українців.

Нещасні жертви завезено до одного із львівських шпиталів, де вони борять ся зі смертю, а здичіла вшехпольська банда певно буде продовжувати свої каригідні вчинки.

В Югославії.

Білгородська поліція арештувала брата сербського комуністичного посла Марковича, який в порозуміню з провідником хорватських соціалістів Радичем організував комуністичний переворот. Вибух революції мав наступити 15. вересня.

В Петрограді розпочала працю гомова фабрика "Трескрізь бачать большевизм".

В СВІДОМОСТІ НАША СИЛА!

ЧИТАЙТЕ НАЙНОВІШІ КНИЖКИ!

Замовляйте в редакції 'Укр. Роб. Вістей' сілдуочі книжки:

Короткий виклад політичної економії	2.50
Шляхом Життя (повість)	1.50
Азбука комунізму	1.25
Початки родини	1.00
Держава і революція	1.00
Без язика	.70
Пролетарська революція і ренегат Кавський	.65
Фікція Нації і національної незалежності	.35
Робітничий світанок	.35
Цар голод	.35
В кітхя розпусти (драма)	.35
Програма комуністів большевиків	.30
Основи соціалізму	.25
Як повстала наша земля і який буде її кінець	.25
Боги	.25
Базар (драма)	.25
Фабричні розмови про економію пролетаріату	.25
К. Маркс і Ф. Енгельс про диктатуру пролетаріату	.20
Земля обітована	.20
Марксизм і Дарвінізм	.20
Перший Буквар Комуніста	.15
Розбийте кайдани	.15
Понять і цілі соціалізму	.15
Економічні основи американської демократії	.15
Науковий і утопійний соціалізм	.15
Про походжене людини	.15
Як фермер може дістати весь паїд своєї праці	.15
Розмова про фізику	.15
Промова на суді Ф. Адлера	.15
Двоногий	.15
Основи засади комунізму	.15
Революційні пісні	.10
Як Галичан втігнули в контрреволюцію	.10
Що таке радянська власть і як вона будуєть ся	.10
Провідники революційного руху на Україні	.10
Париська Комуна	.10
Добробит і інші оповіданя	.10
Страйкер (драматичний образ)	.10
Третій Інтернаціонал і його історичне значенє	.05
На чім бош справедливність	.05
Диктатура пролетаріату	.05
Хто такі комуністи і чого вони хочуть	.05
Національне питанє	.05
Церква і радянська власть	.05
Конституція Радянської України	.05
Межи людиною та машинною	.05
Великий портрет Н. Леніна	.50
Серія переписних карток (16 штук, київські виданя)	.40
Серія карток (11 штук, революц. провідники)	.35

Замовлення разом з грошми посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS

CORNER FRITCHARD AND MCGREGOR STS.

Winnipeg, Manitoba.